Η ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ Ι. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

(Εὐγενῶς παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του κ. Γεωργ. Τσακασιάνου)

Ο Ζακύνθιος ποιητὴς Ἰωάννης Τσακασιάνος, τοῦ ὁποίου δημοσιεύομεν σήμερον τὴν τόσον ἐνδιαφέρουσαν ἀνέκδοτον αὐτοβιογραφίαν, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν συμπαθεστέρων καὶ πλέον ἀγαπητῶν ποιητῶν τῆς παρελθούσης γενεᾶς. Ἐξέδωκεν ἀρκετοὺς τόμους ἐπιτυχεστάτων λυρικῶν καὶ σατυρικῶν ποιήσεων, κωμωδίας, κωμειδύλλια περιοδικὰ καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα δημοσιεύματα.

Ἐν Πόρῳ τῇ 27 Ἀπριλίου 1899

Ἐρίτιμε φίλε Κε Λευκρᾶν,

Ἡ ὅλως τιμητικὴν καὶ ὑψίστην δι᾽ ἐμὲ ἐπιβλητικότητα ἐγκλείουσα εὐγενεστάτη ὑμῶν ἐπιστολή, μ᾽ εὑρῆκε στὰ γεννητούρια ἑνὸς νέου τέκνου μου. Καθυποχρεωμένος δὲ ἀπὸ τὴν εὐγενῆ παρακίνησί σας, ἡμέρας τώρα προσπαθῶ νὰ σᾶς γράψω, πλὴν τὰ τελωνιακά μου ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καθήκοντα, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο ἡ γύρω μου ὁλονὲν αὐξάνουσα βρεφοκρατία, μὲ ὑστέρησαν ἕως τώρα τῆς ἀπολαύσεως ταύτης. Εἶμαι, βλέπετε, νοσοκόμος, μάγειρος, νταντά, ὑπηρέτης, κύριος καὶ.. ὑποτελώνης. Ὅλη δὲ ἡ τραγελαφικὴ αὐτὴ τῆς ζωῆς παρῳδία, ἂς θεωρηθῇ ὡς ὕμνος θούριος τῆς ἐκ τῶν ὑπηρετριῶν ἀπελπιστικῆς κακοδαιμονίας.

Σήμερα πλέον, παραμερίζοντας ὅλα τ᾽ ἀπίστευτα ἐτοῦτα χάλια μου:

Ἐμπνέομαι!.. καὶ μιμούμενος τοῦ Λόγου τὸν ζωγράφο,
Κουνῶ μὲ τὄνα τὸ μωρὸ καὶ μὲ τὸ ἄλλο γράφω.

Κι᾽ ἔτσι θὰ πιστοποιηθῇ γιὰ μίαν ἀκόμη φορὰ τὸ ἀλάνθαστο κι᾽ αἰώνιο ἐκεῖνο παρατσοῦκλι, διὰ τοῦ ὁποίου ἐστόλισεν ὁ κοσμάκης ὅλους τοὺς φτωχοποιητίσκους. Ἕνα ἀπὸ τὰ χαριτωμένα σημεῖα τῆς ἄσφαλτης αὐτῆς ἀληθείας εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς: Ἐγώ—τί μυαλό!—ἐπίστευα καὶ καλά, ὅτι ἐγεννήθηκα στὰ 1854, ἐνῷ τὸ πιστοποιητικὸν ποὔχε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ στείλῃ ὁ κ. Δήμαρχος Ζακυνθίων, βεβαιοῖ ὅτι ἐγεννήθηκα στὰς 10 Αὐγούστου τοῦ τρισμακάριστου ἔτους 1853.

Πρωταρχίζω λοιπὸν ἀπὸ τὸν μακαρίτη τὸν νόνο μου (παπποῦ) Ἀντωνάκη Τσακασιάνο, τὸν ὁποῖο πολὺ ἀμυδρὰ ἐνθυμοῦμαι ὡς βαρδιάνο τσῆ ντουάνας, μὲ τὴν μπλὲ μοντοῦρά του, χωσμένη σὲ κάτι πλατεῖς κολλάρους, μὲ τὸν λαιμὸν τυλιγμένον σ᾽ ἕνα μαῦρο πλατὺ λαιμοδέτην καὶ μὲ πόζαν στρατηγοῦ!

Ὁ πατέρας μου, «τὸ πειὸ ρέμπελο παιδὶ τοῦ νόνου (παπποῦ) μου Ἀντωνάκη» μαγευμένος ἀπὸ τὸ ἔκτακτο κάλλος μιᾶς ὀρφανούλας ὑφάντρας, «παπᾶ καὶ κουμπάρο μια βραδυὰ καὶ νάτος τὴν ἄλλην ἡμέραν παντρεμένος!». Ἡ νόνα μου (γιαγιά μου) κουτοπερήφανη φτωχονοικοκυρά, οὔτε νὰ ἰδῇ οὔτε ν᾽ ἀκούσῃ πλέον τὸν πατέρα μου. «Ἔξω ἀφ᾽ τὸ σπίτι μου ὁ μπιρμπάντες, ξέρει ἡ κοκόνα του ἀργαλειὸ καὶ ἂς ζήσουνε». Ὁ ἀποδιωγμένος ὅμως γυιός της δὲν ἀνεπαύθη στὸν ἀργαλειὸ τῆς ὡραίας του ὀρφανῆς «τοῦ μπῆκε νὰ γίνῃ ἄνθρωπος» καὶ τὸ κατώρθωσε. Εἰς ὀλίγων μηνῶν διάστημα, ἀνεδείχθη ὄχι μόνον καλὸς νοικοκύρης, ἀλλὰ κι᾽ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐντιμοτέρους ἐμπορομεσίτας. Ἀλλὰ καὶ ἡ περιφρονημένη ὑφάντρα δὲν ἔκαμε μικρότερη πρόοδον. Κατώρθωσε καὶ αὐτὴ νὰ προσληφθῇ εἰς τὸ εὐεργετικὸν καὶ πρώτιστον ἐν Ἀνατολῇ μεταξουφαντήριον, τὸ ὁποῖον ἱδρύθη διὰ μετοχῶν εἰς τὴν Ζάκυνθο κατὰ τὸ 1849, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. Τόσο δὲ φίλεργος καὶ προκομμένη ἐδείχθη στὴ σωστικὴ γιὰ τὰ φτωχὰ κοράσια ἐκείνη Σχολή, ποὺ εἰς ὀλίγο διάστημα διωρίσθη διευθύντρια. Ἔμενε δὲ ὡς τοιαύτη μέχρι τῆς διαλύσεώς της (1863), τὴν ὁποίαν ἐπέφερε ἡ πολιτικὴ τότε διαμάχη μεταξὺ τῶν μετόχων, οἵτινες, ὡς ἐκ τῆς μελετωμένης Ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶχον διαιρεθῇ εἰς ριζοσπάστας καὶ καταχθονίους.

Νομικός, Λομβάρδος κι᾽ ἄλλοι
στοῦ μυαλοῦ τὸ ρεμπελιό,
«Ζήτω ἡ Ἕνωσις» φωνάζουν
καὶ γιὰ πρῶτον ξετινάζουν
τῆς Σχολῆς τὸν ἀργαλειό!

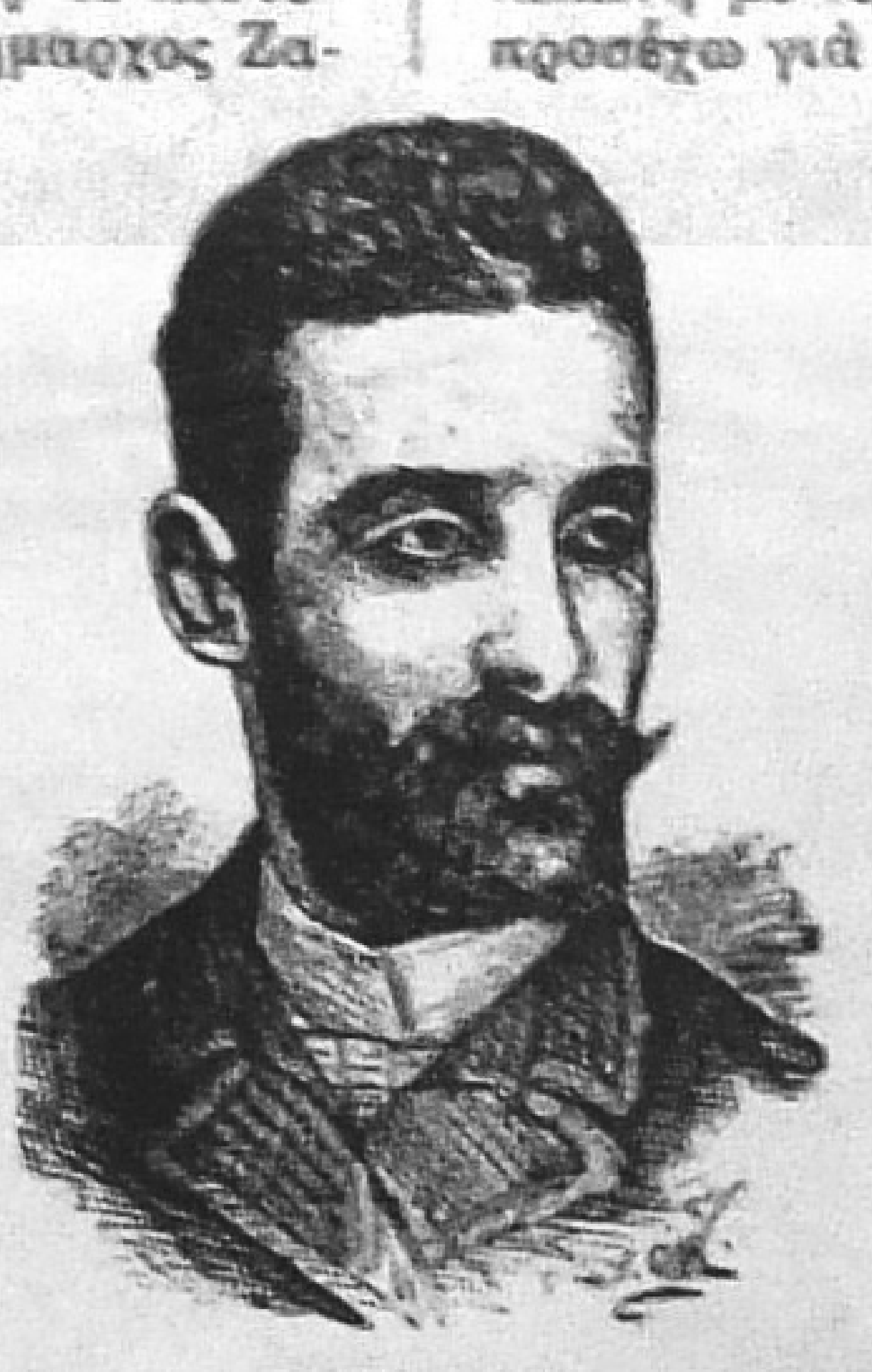

Ὁ Ποιητὴς
Ι. Τσακασιάνος

Θὰ ἤμουν ἕως 7 ἐτῶν ὅταν ὁ ἀτυχὴς πατέρας μου, νεώτατος ἀκόμη, ἔκλεισε διὰ παντὸς τὰ μάτια, παραιτῶντας εἰς τὴ φτωχή του σύντροφο τρεῖς θυγατέρας, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλυτέρα ἦτο μόλις ἕνδεκα χρόνων, καὶ δύο ἀκόμη ἀδελφούς μου, τῶν ὁποίων ὁ μικρότερος μόλις εἶχε γεννηθῇ. Ἡ δύστυχη μάννα μου ἔβαλε τότε ὅλα της τὰ δυνατὰ «νὰ μάθω πρῶτα ὀλίγα γράμματα κι᾽ ἔπειτα νὰ μάθω καμμιὰ ἐλαφρὴ τέχνη». Ὥστε ἀποφάσισε καὶ μ᾽ «ἔγραψε εἰς τὸ σχολειὸ τὸ πούμπλικο». Ἐκεῖ ὅμως, κοντὰ στὰ ὀλίγα γράμματα παρετήρησεν ἡ φτωχὴ ὅτι ἐμάθαινα καὶ πολλὰ ἀσχημόλογα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἠναγκάσθη νὰ μὲ ἀποσύρῃ καὶ μ᾽ ἐμπιστευθῇ πλέον εἰς τὴν προστασίαν τοῦ κουνιάδου της. Ἔτσι λοιπόν, ἀπὸ 8 χρόνων παιδὶ μὲ παρέλαβεν ὁ θεῖός μου Δ. Τσακασιάνος ὡς μαθητὴν τοῦ πολυσύχναστου τότε κουρείου του, τὸ ὁποῖον ὅλα τὰ γεροντοπαλλήκαρα καὶ ἡ νεολαία τοῦ τόπου ἐθεωροῦσαν ὡς πολιτικὸ διασκεδαστικὸν κέντρον τους. Ἐκεῖ πλέον, ἀπὸ τόσο δὰ μικρὸ παιδὶ—ἐμάθαινα ὅλα, καλὰ καὶ κακά, χωρὶς ὅμως νὰ μαθαίνω καὶ γράμματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἡ ἄμοιρη μάννα μὲ συχνοπλήγωνε μὲ τὰ πικρά της λόγια καὶ τὰ πικρότερα δάκρυά της. Καὶ δὲν ἀπέτυχε. Ὅτι, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ ὁ φοβερὸς τοῦ θείου μου βούρδουλας τὸ ἐκατόρθωσε τῆς μάννας μου τὸ δάκρυ. Μ᾽ ἔβλεπε τώρα πότε μὲ τὸν ἱεροψάλτην Ηλ. Κοτσούλιαν καὶ πότε μὲ ἄλλους μικροδιδασκάλους ν᾽ ἀγωνίζωμαι πλέον καὶ γιὰ ὀλίγα γράμματα. Μ᾽ ἔβλεπε νὰ κλειέμαι τὰς ἑορτὰς εἰς τὸ σπίτι καὶ νὰ μελετῶ. Μ᾽ ἔβλεπε νὰ ζητῶ ἐδῶ κι᾽ ἐκεῖ βιβλία γιὰ νὰ φτιάσω βιβλιοθήκη, τάχα μου. Καὶ ἡ χαρά της χαρά! Ὅταν μάλιστα τὴν ἐπομένην τῆς Ἑνώσεως ἡμέρα (1864) τῆς ἀνέγνωσεν ὁ διδάσκαλός μου Κοτσούλιας τοὺς στίχους ποὺ εἶχα κάμει τότε:

«Πάνε οἱ Ἄγγλοι, πάει ὁ ξένος,
πάει ὁ πλούσιος μασκαρᾶς,
ζήτω ἡ μάννα μας ἡ Ἑλλάς!»

τὴν πῆρανε τὰ κλάμματα καὶ μοῦ ἔδωκε μαζευμένα πλέον ὅλα τὰ φιλιὰ ποὺ ἕως τότε μοῦ ἀπόκρυπτε ἡ σιωπηλὴ στοργή της. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα δ᾽ ἐκείνη ὅ,τι παληόχαρτο ἤθελε ρίξει ἡ τύχη στὰ χέρια μου, συφορὰ καὶ μαυρίλα του! Στίχοι, σκέψεις, σχεδιάσματα, μουντζουρώματα καὶ εἰς τὸ τέλος ξέσχισμα.

Ἡ φοβερὴ ἐτούτη ἀρρώστεια μου δὲν διέφυγε τὴν ἐξυπνάδα τοῦ θείου μου, ὅστις, ἀλήθεια, μὲ ἤθελε «ὄχι καὶ τέλεια στραβόν» ἀλλὰ ἤθελε «νὰ εἶμαι, λέει, καὶ σβέλτος μαθητὴς τοῦ κουρείου, προκομμένος, ν᾽ ἁπλώνω τσῆ πετσέτες, νὰ φέρνω τὴ λεκάνη μὲ νερὸ καθαρό, νὰ σκουβουλίζω τοὺς ξυριζομένους καὶ... νὰ προσέχω γιὰ τὰ πεβεράτζια μου!» (τὸ μπαξίσι μου, νὰ ποῦμε)

Καὶ δός του ἔρευνα εἰς κάθε τσέπη μου «γιὰ τὰ παληόχαρτα ποῦ ἐμάζευα», καὶ δός του ξύλο. Καὶ νά πάλι νέα παληόχαρτα εἰς τὸν κόρφο μου, καὶ δός του πάλι ὁ βούρδουλας.

— Ὅσο δὲ γράφεις ἕνα ποίημα καὶ γιὰ τὰ πεβεράντζια (φιλοδωρήματα), ποῦ χάνεις, ὅλο θὰ σὲ βουρδουλίζω.

Καὶ ἄλλην ἡμέραν, μὲ νέες πάλιν βουρδουλιές:

— Σοῦ εἶπα πῶς θέλω ποίημα τσῆ τουαλέττας, μωρέ, κιθαρογραμμένο. Ἐσὺ τὸ ἴδιο καὶ τὸ ἴδιο, παληόχαρτα καὶ μουντζοῦρες, ὥρσε λοιπόν.

Κάποτε πάλιν, — θὰ ἤμουν τότε 12 ἢ 13 χρόνων — μ᾽ ἔστειλε κατὰ τὰς 8 τὸ βράδυ, νὰ πάω σπίτι, νὰ δειπνήσω καὶ νὰ κοιμηθῶ. Ἀλλ᾽ ἐγώ, ὅστις εἶχα ἰδῆ ἀπὸ τὴν ἡμέρα τὸ μεγάλο πρόγραμμα τοῦ Θεάτρου μὲ τὸ σπαθοφόρο φουστανελλᾶ Μάρκο-Μπότσαρη, ἀψηφῶ τὸ τσουχτερὸ ἐκεῖνο κρύο, σφαλνῶ τ᾽ αὐτιὰ στὰς διαμαρτυρίας τοῦ στομάχου μου, παραμερίζω κάθε φοβεριστικὸ προανάκρουσμα περὶ τοῦ ἀπαισίου ΕΠΙΓΓΑ καὶ χωρὶς δεύτερη σκέψι μιὰ καὶ στὸ Θέατρο!

Τρύπωσα, λοιπὸν δυὸ τρεῖς φορὲς μαζὺ μὲ τὴν πολυκοσμιὰ ἀλλὰ τὰ βρῆκα σκοῦρα:

— Ἔξω καὶ πάλιν ἔξω!
Καὶ ὁ πόθος μου ὅλο καὶ ηὔξανε. Ἀπελπισία!
— Ἀ, νὰ ὁ κύριος Γαΐτας...!
Καὶ χωρὶς νὰ χάσω καιρό:
Κύριε Γαΐτα, προσκυνῶ!..
— Πῶς, ἐδῶ καὶ σύ, μωρὲ σγαρίλιο;
— Ἦλθα νὰ ἰδῶ λιγάκι.. ἀλλὰ δὲν μ᾽ ἀφίνουν...
— Νά, πάρε βάστα τὸ παλτό μου κι᾽ ἔλα πίσω μου.

Ἄμ᾽ ἔπος, ἅμ᾽ ἔργον!... Ἡ μικροσκοπικωτάτη ἐξοχότης μου τρύπωσε ἐν μέσῳ πλέον τοῦ πολύφωτου καὶ μοσχομύριστου καὶ μυριοπλούμιστου ἐκείνου πανοράματος.

Νὰ λοιπὸν καὶ ὁ Ταβουλάρης μὲ τὴς φουστανέλλες του καὶ τὸ χρυσοκέντιστο σελάχι του! Θεέ μου, μὲ πόσον ἐνθουσιασμό, μὲ πόσον ἔρωτα, μὲ πόσην ἀθῶα λαχτάρα, μὲ ποιὰ μαγικὴ ἔκστασι τὸν ἐθαύμαζα!

Ὁλόκληρος ὁ μέσαθέ μου μικρόκοσμος ἐκρεμάσθη στὰ μακρυὰ μαλλιά του, στὸ γλυκὸ καὶ ἀγέρωχο βλέμμα του καὶ στὲς λεβέντικες κινήσεις του. Τώρα, μὲ τὰ χέρια, τὰ πλατομάνικα σταυρωμένα στὸ περήφανο στῆθος, νὰ γυρίζῃ τὰ μάτια κατὰ τὸν οὐρανό, κ᾽ ἔπειτα πάλι, σείοντας παλληκαρίσια τὴ φοβερὴ τὴ σπάθα του, νὰ χυμάῃ σὰν λέοντας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ! Ἀχ, πῶς ἤθελα νὰ ἤμουν παιδί του, ἀνεψιός του, ὑπηρέτης του...

Ἡ πρώτη ἐτούτη φορὰ ποὺ ἐπάτησα θέατρο, μοῦ εἶνε ἀλησμόνητη, ὡς ἐπίσης ἀλησμόνητα θὰ φιγουράρουν στὴ μνήμη μου καὶ τὰ ἐκατονταπλασιαστὰ καὶ ἀπροσάλευτα τῆς νυχτιᾶς ἐκείνης καρδιοχτύπια μου.

(Ἀκολουθεῖ)